



Obr. 22. Němčice nad Hanou. Komorový hrob z doby halštatské. Foto M. Popelka.
Fig. 22. Němčice nad Hanou. Hallstatt period chamber grave. Photo by M. Popelka.



Obr. 23. Němčice nad Hanou. Nově nalezená část „sluneční mýsy“. Foto D. Parma.

Fig. 23. Němčice nad Hanou. Newly discovered part of the ‘sun bowl’. Photo by D. Parma.

Literatura

AMČR: Záznam M-202505143 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202505143>.
 Fojtík, P., Veselá, B. 2013: Pravěké a raně středověké osídlení katastru města Němčice nad Hanou (okr. Prostějov). *Střední Morava* 35, 63–88.

Summary

In the ‘Padělky u Dolního trávníku’ field (Němčice nad Hanou cadastral area, Prostějov District), part of a Hallstatt period settlement comprising hundreds of subsurface features was investigated. Recorded features included storage pits, sunken huts, and traces of above-ground structures, including light fencing

or enclosures. At the highest point of the hill, a closed group of 18 broadly contemporary graves was uncovered, including several large chamber graves (Fig. 22). The content of one of these graves had been completely removed during the Early La Tène period. At least six graves had already been investigated in the past by A. Telička (Fojtík, Veselá 2013), and one of them yielded a large part of the well-known ‘sun bowl’ of Platěnice group (Fig. 23).

David Parma, Petr Kos

Ořechov (okr. Brno-venkov)

Ul. Kout, parc. č. 945/2.

Doba laténská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum.

AMČR: M-202501918.

Lokalizace: S-JTSK: -605458.18, -1169464.15; -605431.18, -1169497.99; -605488.23, -1169530.41; -605465.66, -1169549.39

Od května do listopadu roku 2025 provedli pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno, v. v. i., záchraný výzkum v jihozápadním cípu ulice Kout v souvislosti s úpravou zdejšího veřejného prostranství. Ulice Kout kopíruje severozápadní stranu nevýrazné terénní sníženiny, v níž vzniká zdrojnice Tikovického potoka. Současně tato ulice představuje západní okraj historického jádra původního Ořechova.

Jihovýchodní část dotčeného prostoru pokrývaly vrstvy středověkých až novověkých navážek a splachů, které vyrovnávaly pravou stranu původně mnohem hlubšího zářezu zdrojnice Tikovického potoka. V místě retenční nádrže bylo zjištěno, že jejich mocnost přesahuje 2 m. Pod těmito vrstvami, respektive ve sprašovém podloží vystupujícím v severozápadní třetině plochy se podařilo zdokumentovat šest zahloubených objektů sídlištního charakteru. Jeden z nich bylo možné spolehlivě datovat do doby laténské.

Literatura

AMČR: Záznam M-202501918 [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-202501918>.

Summary

In 2025, a rescue archaeological excavation was carried out at the south-western end of Kout Street in Ořechov (Brno-Country District), prompted by the redevelopment of the local public space. In addition to medieval and modern backfill and colluvial deposits, six sunken huts were documented, one of which was dated to the La Tène period.

Michal Přichystal

Racková (okr. Zlín)

„Nad Bukovcem“.

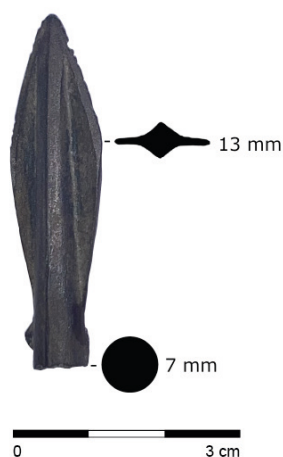
Doba halštatská. Ojedinelý artefakt. Průzkum detektorem kovu.

AMČR: M-9002597A.

Lokalizace: Nepublikováno z důvodu ochrany lokality

Dne 8. března 2023 student archeologie na Univerzitě Palackého v Olomouci, A. Vybíralík v rámci preventivní archeologie při detektorové prospekci našel na katastru obce Racková v trati „Nad Bukovcem“ dvojřítou šipku východního typu s vnější tulejkou. Maximální délka šipky je 36 mm, maximální šířka listu 13 mm a maximální ø tulejky 7 mm (obr. 24). Jedná se o typ Zabotin, který náleží k okruhu kultur východního typu. V pojetí

např. ukrajinské archeologie jde o skytská militaria. Na Moravě patří k nejstarším typům, ve zdejšímu kontextu je můžeme datovat nejdříve do Ha D1, tj. do 2. čtvrtiny 6. století př. Kr. (skupina 4 podle Kozubová, Golec 2020, 355, Abb. 1, 2; Grechko 2020). Nález nejspíše souvisí s předpokládaným směrem velkého východního nájezdu po ose Dédestapolcsány – „Verebce-bérc“ (HU) – Smolenice – „Molpír“ (SVK) – Provodov – „Rysov“ – Racková – „Nad Bukovcem“ – Křenovice – „Hradisko“ – (západně od vrchu Kosíře) – směr Wicina (PL) / Čechy. Na různých místech šipky z Rackové bylo na povrchu provedeno měření pomocí XRF. Provedena byla tři měření a hodnoty byly zprůměrovány, je uvedena též směrodatná odchylka (SO): Cu (57,16 %; SO 17,86 %), Sn (17,44 %; SO 3,39 %), Fe (16 %; SO 11,61 %), Si (7,87 %; SO 3,39 %), Pb (0,53 %; SO 0,06 %), Sb (0,39 %; SO 0,06 %), Ag (0,18 %; SO 0,02 %), Au (0,14 %; SO 0,02 %), Ti (0,13 %; SO 0,05 %), Zn (0,07 %; SO 0,03 %), Ni (0,03 %; SO 0,02 %), Sr (0,02 %; SO 0,01 %). Výsledkem je konstatování, že šipka je vyrobena z bronzu s vysokým obsahem železa.



Obr. 24. Racková. Šipka východního typu. Foto a kresba A. Vybíralík.

Fig. 24. Racková. Eastern-type arrowhead. Photo and drawing by A. Vybíralík.

Literatura

- AMČR: Záznam M-9002597A [cit. 2026-03-24]. Archeologická mapa České republiky. Dostupné z: <https://amcr.aiscr.cz/id/M-9002597A>.
- Grechko, D. S. 2020: About the dating of the Scythian type arrowheads of the Late Hallstatt period from Central Europe. *Arheologia* 2020(4), 12–27. DOI: <https://doi.org/10.15407/archaeologyua2020.04.012>. Dostupné také z: <https://arheologia.com.ua/index.php/arheologia/article/view/230/217>.
- Kozubová, A., Golec, M. 2020: Aus der Nähe oder aus der Ferne? Zu den hallstattzeitlichen Funden vom östlichen Typ aus Mähren. In: A. Kozubová, E. Makarová, M. Neumann (eds.): *Ultra velum temporis. Venované Jozefovi Bátorovi k 70. narodeninám*. Slovenská archeológia – Supplementum 1. Nitra: Archeologický ústav Slovenskej akadémie vied, 349–360. DOI: 10.31577/slovarch.2020.suppl.1.29. DOI: 10.31577/slovarch.2020.suppl.1.29. Dostupné také z: doi.org/10.31577/slovarch.2020.suppl.1.29.

Summary

On 8 March 2023, an Eastern-type arrowhead (Fig. 24) was discovered during a metal detector survey at the Racková – ‘Nad Bukovcem’ site (Zlín District) and subsequently donated to the Museum of South-East Moravia in Zlín. In the Moravian context, this artefact type is dated to the first half of the 6th century BC.

Adam Vybíralík, Martin Golec, Lukáš Kučera

Rataje (k. ú. Rataje u Kroměříže, okr. Kroměříž) „Hatě“, parc. č. 1555.

Doba halštatská. Sídliště. Plošný odkryv. Záchraný výzkum. AMČR: M-202500963.

Lokalizace: WGS-84: 49.27058N, 17.32906E

V termínu 18. 3. až 2. 5. 2025 byl proveden záchraný archeologický výzkum v katastrálním území Rataje u Kroměříže vyvolaný stavbou nového areálu kompostárny a sběrného dvora v bezprostředním sousedství areálu zemědělského družstva (severovýchodní cíp polní trati s pomístním názvem „Hatě“; parcela č. 1555).

V průběhu záchraného archeologického výzkumu bylo prozkoumáno přes tři desítky archeologických objektů (obr. 25), z nichž většina tvoří součást sídliště ze starší doby železné (platěnická skupina). Objekty je možné rozdělit v zásadě do dvou skupin, a to jak funkčně, tak prostorově. V severozápadní části plochy, výše po svahu se nacházelo několik hospodářských objektů zásobního charakteru – kruhových jam s primární skladovací funkcí (převážně využívané jako podzemní sila/obilnice). Tyto objekty reprezentují zemědělskou orientaci obyvatel tohoto sídliště doby železné, kteří využili výhodného sklonu přilehlého svahu k založení polí. V jihovýchodní části plochy sklánějící se k Ratajskému potoce se pak nacházely objekty residenční (obr. 26). Některé z nich měly suterény zapuštěné pod úroveň terénu (zemnice/polozemnice), další byly stavby nadzemní s kůlovou konstrukcí, po nichž zůstaly v terénu stopy ve formě základových jam pro kůly / dřevěné sloupy nesoucí střechu a tvořící obvodové stěny.

Největší objem archeologického materiálu získaného při výzkumu byl tvořen právě pozůstatky po existenci nadzemních částí domů. Stěny nadzemních struktur byly tvořeny košatinou omítnutou mazanicí (směs hlíny, jílu, trávy, plev a případně dalších organických příměsí), která se při zániku sídliště (s velkou pravděpodobností požárem) vypálila do cihlově červené barvy a získala značnou trvanlivost. Na stovkách zlomků mazanice jsou velice dobře doloženy původní stavební techniky – otisky prutů ze stěn, štípaných desek, kůlů a vnějších stěn domu se zachovanými otisky prstů (paleodermatoglyfy), ze kterých je možné po podrobnějším studiu určit pohlaví, věk a teoreticky i počet jedinců, kteří se na stavbě podíleli.

Další cenné nálezy tvoří užitková a domácí keramika, jejíž spektrum naplňuje tvarosloví staršího stupně halštatské vývoje v oblasti výskytu platěnické skupiny (v Reineckeho periodizaci Ha C). Mezi keramickými nálezy se objevují pravidelně hrubší soudkovité hrnce opatřené lištami, rozměrné zásobnice zdobené hlubokými žlábkami s potuhovaným vnějším povrchem, amfory a osudí s bohatou rytou výzdobou a misky a šálky s vtuhovanými/vleštovanými geometrickými vzory. Ke keramickým nálezům lze připočítat také další předměty dokládající textilní výrobu v rámci sídliště: setrvačníky včetně – přesleny a závaží z tkalcovského stavu. Získáno bylo také velké množství zvířecích kostí. Mezi drobnými nálezy se pak objevila bronzová jehlice. Mimo nálezy přímo související se sídlištěm starší doby železné byly v ploše stavby registrovány také starší (viz oddíl Neolit) i mladší (viz oddíl Středověk a novověk) komponenty.

Provedeným výzkumem se podařilo rozšířit poměrně skromnou pramennou základnu sídlištního materiálu starší doby železné, zachycené doposud na Kroměřížsku jen velice sporadicky (Chybová 1998, 73–77). Současně je pravděpodobné, že sledujeme další vývojový stupeň související s existencí starších hrobů, zachycených při stavbě váhy v areálu družstva v roce 1960 (Meduna 1961, 5). Je velice pravděpodobné, že při stavbě a následném rozšiřování zemědělského areálu však obrovské